

Takács József (Tiba):
***Nem tudom, nem értem – de a Zürichi Magyar Történelmi
Egyesületben kérdezhetem***³³

Nem tudom milyen ez a világ, nem értem a működését. Nem tudom, hogy miért hirdették az, ami nem volt, s miért van az történelemmé nyilvánítva, ami nem történt meg. Nem tudom, hol vannak a történelmi tények, cselekedetek. Nem értem miért van átfestve a zöld kékre. Nem tudom miért nem gyanús senkinek a kékre mázolt lopott fű, s nem tudom, miért nem látják az emberek a kékre festett piros varjakat. Nem érteni azokat, akik számára a sötét a fény, s a fényben árnyékba bújnak, majd a sötét beálltával újra dűlnak. Nem tudom, miért nem tudom, nem értem miért nem tudom, nem tudom miért nem értem, s nem értem miért nem értem. Fogalmam sincs, miért nem értem, s miért nem tudom. Érthetném, ha tudom, érthetném, ha tudhatnám, érteném, ha tudhatnám, s mindent sokszoronta fokozhatnám. Nem értem a magyar nyelvészeket, tanárokat, történészeket. Nem értem, miért kell önmagunknak hazudni, mi az önámítás, önbódítás célja. Nem értem az okos nyelvészeket, hiszen a vályú vájva van, a tojás pedig a madár hátsó felén való (ki)tol(y)ás. Nem tudom, nem értem miért kell minden magyar szavat erőszakkal szláv, germán, latin eredetűnek nyilvánítani. Nem értem a tanárokat, tanítókat, kik a (öszerintük hülye) gyerek fejébe verik a tudományt. Azt sem tudom, mi az a tudomány. Nem értem az egész tudományt, mert tele van ellentmondásokkal, önmagát hazudtolja, és ámít. Nem értem mi a különbség a tudomány és az igazságosság között. Nem tudom, miért tanítják, hogy a földművelést, az állattenyésztést, sőt a megerendszert es azoktól vettük át, akiknek nem volt. Nem értem, nem tudom miért nincs nekik ma pl. megyerendszerük. Nem tudom, miért nem hagytunk belőle nekik egy kicsikét. Nem értem ezt az értelmetlenek alkotta értelmes világot, mert ha megérteném, eltűnne Kölcsey, Fáy, Arany, Jókai, Mikszáth, Bolyai, Körösi Csoma, Orbán Balázs, Szkárosi Horvát, Balassa, Györk barát, stb. Sokan hiányzanak, de a sor végeláthatatlan. Nem értem, miért maradtanak ki többnyire az oktatásból. Nem értem, miért néz hülyének egy magyar nyelvet és irodalmat tanító tanár, ha megemlítem neki Veresmarthy Mihály nevét. Nem tudom, miért gondolja ő azt, hogy én őt hülyébe veszem. Nem értem miért nem tudja Veresmarthy Mihályt Vörösmarty Mihálytól megkülönböztetni. Nem tudom, nem értem. Nem értem a történészeket, nem értem az ún. kezdeti vereségeket, nem értem, hogyan lehet egy menekülő hordának államot alapítania. Nem értem a kereszténység felvételét. Nem tudom, miért kezdődik a kereszt körrel, mint a napkereszt. Nem értem a kezdetet, nem értem a véget. Sőt nem tudom, honnan es tudhatnám, hogy hol a kezdet. Nem tudom, kijött a fehér kunok előtt, nem tudom, mi volt Atiláig, kik

voltának az avarok. Mikor jött Árpád, hol van Verecke, volt-é honfoglalás? Nem értem miért van Géza és fia István között kiásva egy nagy árok, holott az uralkodás örökléte ott a legfolytonosabb. Nem tudom, miért nem mertének Gézával kikezdeni, s miért kötözködtenek bele Istvánba. Nem értem, miért volt Géza neve es István, s miért élt Géza Istvánban. Nem értem, miért folytatták belé Istvánt Imrébe, nem értem, miért volt Péter kétszer es. Nem értem, hogy miért volt közben Aba Sámuel rossz. Nem értem, hogyan uralkodhatott egy Keresztleletlen Endre, s a Koronázatlan Béla. Nem tudom, hogyan függ össze a Kereszt, Király és Korona, s mi köze ezeknek a kerthez, karámhoz és a Kárpátokhoz. No és a Karácsony? Nem tudom, nem értem. Nem tudom, folytassam-é Koronázatlan Béla utódaival, vagy pedig kitérjek a többire. Nem tudom és nem értem, mik következtek utódai alatt, s nem tudom, nem értem Kálmánt sem. Nem tudom, s nem értem miért kellett egy Nyelvtanból ezeréves háborút kieszközölni. Nem értem, miért kellett a Névtelent Kálmán Nyelvezete ellen felfogadni. Nem tudom, nem értem. Nem tudom miért akarták Kálmán nyelvezetét suttyba tenni. Nem értem. Nem tudom, ki kitől félt, s ki kitől fél ma. Nem tudom, hogy egy-é, vagy ugyanaz. Nem tudom, mit képzelnek a képviselők. Nem tudom, kiket képviselnek. Nem tudom, képviselnek-é valakit. Nem tudom, miért ment a magyar nyelv elleni uszítás a római katolikus valláson belül, nem tudom, miért támogatták a fán élő szlávokat. Nem tudom, ki kinek volt a kutyája, nem értem, miért cselekedték azt, amit megtették. Nem tudom, mit értek az értelmetlen világon. Mit? Értelme nincs, zavaros agya kavarodik, lelke sose volt, agya zsugorodik, esze törpül. Nem értem a népirtásokat. Nem tudom, miért nem tudták Géza alatt beindítani. Nem tudom, miért nem sikerült Árpád népét István alatt kiirtani. Nem tudom, milyen szerepet szántanak ebben Istvánnak, s nem tudom hogyan bújt ki belőle az Istvánnak nevezett Vajk. Nem értem, miért vallotta magát Géza Istvánnak, s miért maradt szentté avatott István örökre Vajk. Nem tudom, de Apám talán megkérdezné, no meg a tatám es: Hogy es van ez iddös fejam? Nem tudom miért nem sikerült e fajt kiirtani a kultúrában nevelt-nevelkedett Péternek. Nem tudom, nem értem, miért mindig a régi ág (az ún. Istentelen) győzött. Nem értem, miért irtattanak, sőt személyesen irtottak László papjai. Nem értem, miért avatták Lászlót szentté. Lehetne folytatni, de már csak nagy ugrásokkal. Nem tudom, hogyan nem sikerült a tatárnak a Tisza vidékét kiirtani. Nem tudom, miért nem ért el a huszita mészárlás a Tisza vonaláig. Nem tudom, milyen királyok uralkodtanak. Nem értem, miért vesztett Hunyadi János óriási területeket a Balkánon. Nem tudom, ki volt a szlovén Cillei, s ki bérelte Újlakyt, Garayt. Nem értem, miért támadták hátba Mátyást a jó nyugati szomszédok. Nem tudom, ki bérelte Mátyás ellen Csezmiceit, Vitézt és egyéb papjait. Nem tudom, nem értem, ki volt az ötösfogatban. Ott volt-é Dobzse László, Bakócz Tamás, Szapolyai János, Verböczy István, Fráter György? Nem tudom, hány volt közöttük a magyar, s nem tudom, hány ezer magyart irtottanak ki. Nem tudom, hogy ez volt-é a bosszú a huszitizmus kiveréséért. Nem tudom, hogy ez előkészület volt-é Mohácsra. Nem tudom, hová lett Mohácsról a király. Nem

értem, miért ment haza Szulejmán. Nem tudom, miért késett el Szapolyai. Nem tudom, miért lett Verbőczy a budai pasa bírása. Nem tudom, milyen volt az előkészület az ország felosztására. Nem értem, kik és miért akarták felosztani. Nem tudom, ki húzta belőle a legnagyobb hasznot. Nem tudom, s nem is részletezem Buda cselbevételét után a történelmet, nem értem a vallásháborúkat, a felszabadítást, a telekkönyvezési, az iskolarendszert, a békés betelepítéseket. Nem értem, nem tudom, nem részletezem. Visszafelé nem tudom, nem értem, miért lett egy erőszakos adóztató Mátyás igazságos. Nem tudom, mit fedeztek fel a halálakor. Nem tudom, miben játszott közre az arany, s miben a lélekvándorlás. Nem tudom, ki, s kinek a nevében irtottak jobban, s kik csak úgy 600-éves bosszúvágyból. Nem tudom, nem értem, hogyan és honnan vehettük át a kultúrát. A latinoktól. Nem tudom, volt-é valaha beszélt latin nyelv. Nem tudom, hogyan alakult ki az írott latin. Nem értem, miért mutogat a latin utód, az olasz. Nem tudom, voltak-é szavai. Nem tudom, nem értem, miért mutogat a mai Európa, Amerika. Nem tudom, nem értem, miért nem mutogat a székely, a palóc, a kun. A kínai, a tibeti miért nem mutogat? Nem értem a szentté avatásokat, nem értem, miért kell a banditát szentté avatni, nem tudom, miért nem nevezik nevén a gyereket. Nem értem, hogyan lehet István és László egyszerre szent. Nem értem, miért nem lehetett Szent Erzsébetről Kassán utcát elnevezni. Nem értem, hogyan lett Szent László utca. Nem tudom és nem értem, miért nem lehet más szentekről utcát elnevezni. Nem tudom, nem értem, miért kivétel László. Nem tudom, hány olyan szent volt, kit érdemei mellett avattanak szentté, nem tudom, hány volt olyan, akit erőszak által, nem tudom, kit avattanak római érdekből szentté. Nem értem az istentelen isteneket, nem értem a csuhába bújtatott banditákat. Nem tudom, miért, s kik aljasították le a római katolikus vallást, nem tudom, miért, s kiket képviselnek. Nem tudom, ki él a katolikus vallásban, s nem tudom, ki halt meg. Nem értem, hogyan lehet egy zsidó- és egyébgyilkos vallási képviselő szentté avatásáról tárgyalni. Nem tudom, hogy lengyel-é a lengyel pápa. Nem tudom, nem értem. Nem tudom, mi Magyarország. Nem tudom, mit válaszoljak a rimaszombati Tompa téren a következő kérdésre: Melyik út vezet Magyarországra? Nem tudom, hogy azt mondjam-é, hogy mindegyik, vagy azt hogy: Honnan pottyantál ide te, ... Nem tudom, mi a honfitárs, nem tudom, mi a költözködés. Nem értek egy szavat sem a következő mondatban: Magyarországra települt honfitársunk hazalátogatott Komáromból. Nem értem a következő kijelentéseket: A Felvidéken Királyhelmecen, Erdélyben Temesváron, Borsodban Putnokon, Pest megyében Piliscsabán, stb. Nem tudom, ki a testvér, nem tudom, ki az elvtárs, mi az elvtárs, s ki az elvtárs vélem. Nem értem a tv-t, a rádiót. Nem értem, miért kell motyó népviseletről beszélni, s boszniai hírek után további kellemes programokat kívánni. Nem tudom, mit jelent az, hogy: Mi, magyarok. Nem tudom, mikor rekesztenek ki, s nem tudom, mikor tartozok a nemzet fiai közé. Nem tudom, mi a határontúli magyar, nem tudom, hol a határ. Nem tudom, hol van a határtalanság határa, s főleg van-é határa. Nem értem, miért az a haladószellemű, aki a fejfájásfejlesztőbe (diszkó) jár ugrabugrálni.

Nem tudom, miért maradi az a nyitrai, erdélyi stb. magyar, aki ünnepek alkal-
mával népviseletben ékeskedik. Nem értem, miért kell őket szlávnak, románnak
titulálni. Nem tudom, hogyan lehet román népviselet a kalotaszegi. Nem értem,
hogyan jöhet létre az anya csonkítás után. Nem tudom, mik az utódállamok.
Nem tudom, milyen eszmének az utódai. Nem értem, hogy mi a mi, s mi a ti,
nem értem ki a ki, és ki a mi, stb. Nem tudom, miért hiányoznak az ők. Nem tu-
dom, miért kell passus Magyarországból Magyarországba. A híd másik végére,
felvégből az alvégbe, egy porta jobboldaláról a baloldalára. Ez utóbbinál már
végképpen nem értem, hogy tizenöt méter helyett miért kell 70 km-t utazni, s
mondjuk 8-9 másodperc helyett kb. 7-8 órát zötyögni. Nem értem, miért kell
ezért sokat fizetni és idegeskedni. Nem tudom, nem értem. Nem tudom, mi a
szórványmagyarság. Nem értem az igazságot. Ilyennel találkozni nem szoktam.
Nem tudom mi az, s azt sem, hogy hol található. Nem tudom, de történelem-
könyvekben, hivatalos kimutatásokban, néprajzi térképeken biztosan nem. Nem
tudom, hová tűnt, s nem értem, miért. Nem tudom, miért kellett kinevelniük egy
addig nemlétező népet a Habsburgoknak a muszka császárokkal egyetemben.
Nem tudom, miért nem voltak megegyezve. Nem tudom, hogyan fogant meg a
közös mű megegyezés nélkül. Nem tudom, nem értem, miért kellett ugyanúgy
Hitlernek, mint Sztálinnak. Nem értem, miért kell egyformán Jelcinnek és Clin-
tonnak, Keletnek és Nyugatnak. Nem tudom, nem értem, miért kellett Ceausescu
Mao Ce Tungnak. Nem tudom, nem értem. Nem értem a Balkánt. Nem tudom,
kinek, miért kellett felfogadni Cirillt és Methodot. Nem értem a vesszőelméletet,
s nem tudom, miért működik ma es. Nem értem a magyar történetírást. Nem tu-
dom miért vesztette el minden második király Boszniát. Nem értem, miért nem
szerezte vissza soha senki. Nem tudom, hány Boszniája volt Istvánnak. Nem tu-
dom, hány Dalmácia létezett, hány Rigómező, s hány Szerbia. Királyaink nem
szereztek egyet sem, de tízesével veszítették el. Nem tudom, nem értem. Nem
értem a kommunista eszme alapjait, s nem tudom, miért a leghülyébbnek van ott
a legnagyobb hatalma. Nem értem a demokráciát. Nem értem a demokrácia
alapelvét. Nem tudom, miért a társadalom szemetével kell valakinek győznie.
Nem értem, miért kell sok szemetet szerezni a nagy szemét felemeléséhez. Nem
értem a kettős forradalmakat. Nem tudom sosem, minek volt a másik. Nem tu-
dom, miért volt a másik mindig rendezve. Nem tudom, ki és miért rendezte a
párizsi júliusi forradalmat 1789-ben. Nem tudom, nem értem, miért nem volt ez
elég. Nem értem, miért kellett még a jakobinusok. Nem tudom, miért ismétlődött
1848-ban Párizsban. Nem tudom, nem értem, miért ismétlődhetett ez meg
ugyanazon év őszén, Magyarországon. Nem tudom, honnan és ki teremtette elő
az őszi mézárulásokra a demokrata, magyarellenes, haladás gátló forradalmáro-
kat. Nem értem a pétervári októberi forradalmat, nem az őszirózsás forradalom
utáni kommunista puccsot. Nem értem a Szentszék politikáját, nem értem Ró-
mát. Nem tudom, miért kellett Amerika felfedezése után felvenni a lélekvándor-
lásos kereszténység ellen újra a harcot. Nem tudom, miért került sor újabb népir-
tásokra. Nem értem Bakács Tamás művét. Nem tudom, előkészület volt-é a szin-

tén lélekvándorlásos vallású indiánok kiirtására. Nem értem a reformációt sem. Nem tudom, meddig maradt fenn a lélekvándorlás Erdélyben. Nem tudom, miért volt Ceausescu a pápánál. Nem tudom, miért jár a pápa olyan gyakran az indiánok földjére. Nem értem a milleniumot, millecentenáriumot, a magyarok bejövetelét. Nem tudom, mi a magyarok bejövele. Nem értem, jött-é ide magyar, vagy talán csak mindig vitték, s űzték el innen. Nem tudom, nem értem, miért kell a gyermekeket hülyíteni Ferencz József álmával. Nem értem, miért nem Árpád népének a bejövetelét ünnepeljük. Talán akkoron az avarok bejövetelét es kellene? No és Atilla hunjai, no meg a fehér kunok... Nem tudom, meddig tartana a sor. Nem értem, miért az utolsót kell ünnepelni. Nem tudom, mit szólnának a fehér kunok bejövetelének megünnepléséhez az önmagukat őslakosnak ámitó (sajnos a milleneum őket azokká nyilvánította) félszomszédok. Sok minden van még, amit nem tudok, s nem értek. Ezen dolgok valójában csak Mohács után kezdenek sokasodni. Vagy talán tudom mindazt, amit leírtam, s értem es, de akkoron azt nem tudom, s nem értem, miért nem tudják a hivatásos nyelvészek, történészek, írástudók és egyéb oklevéllel rendelkező magamutogató egyének. Nem tudom, nem értem miért akarják másként tudni. Ha ők megértenék, hogy miért nem értem őket, akkoron én es tudnám, hogy nemhiába írtam-szóltam.

Tiba, 1996.